

# A minőség-ellenőrzés tapasztalatai a pénz- és tőkepiac könyvvizsgálóinál

**2012. december 3.**

**SZABÓ ZSUZSANNA - RÉDEI EMESE**

***A Minőségellenőrzési Bizottság tagjai***

# 2012. évi minőségellenőrzési feladatok

- I. A minőségellenőrzésre való kiválasztás rendje
  - II. A 2012. évi minőségellenőrzési adatszolgáltatási rendszer részletes adatlapjai
  - III. A minőségellenőrzési módszertani kérdőívek
  - IV. IFRS Konszolidált kérdőív (2010.)
  - V. Független ellenőr (Inspektor 2011. július 01.)
  - VI. Minőségellenőrzéssel összefüggő módosítások a kamara szabályzataiban
- SZMSZ, Eljárási - Szabályzat**

## A minőségellenőrzés folyamata a hatósági eljárás előtt

1. Minőségellenőrzési terv összeállítása (kiválasztás)
2. Az ellenőrzöttek tájékoztatása a tárgyévi ellenőrzésről (Értesítő levél)
3. A részletes adatlapok kiküldése
4. A minőségellenőrzési terv nyilvánosságra hozatala - honlap
5. Beérkezett részletes adatlapok feldolgozása

# Minőségellenőrzési részletes adatszolgáltatás

- Minőségellenőrzési adatlap főbb tartalma:
  - a beszámoló formája, típusa, tőzsdei kibocsátó cégekre vonatkozó információk pontosítása, átalakulásra, konszolidációra vonatkozó adatok bekérése
  - munkaráfordítás, könyvvizsgálati díj
  - kiadott jelentés minősítése
- 
- **Részletes adatszolgáltatás megküldése: augusztus 15.**

**Az adatszolgáltatás elmulasztása fegyelmi vétség!**

**174.§. (1), (2)**



## A minőségellenőrzés folyamata a hatósági eljárás előtt

6. Ügyfédossziék kiválasztása minőségellenőrzésre
7. Minőségellenőrök hozzárendelése a vizsgálatokhoz
8. Minőségellenőrök értesítése a tárgyévi vizsgálatokról
9. Helyszíni ellenőrzés időpontjának egyeztetése (ellenőr-ellenőrzött)
10. A Bizottság értesítése a helyszíni ellenőrzés időpontjáról

# Minőségellenőrzési Módszertani Kézikönyv (1.)

## Ügyintézési határidők változása

(Kkt. 7. § (7) bekezdés):

45 munkanap → 60 nap

- hatósági eljárás megindítása: **20 nappal** a helyszíni ellenőrzés előtt (**15 munkanap**)
- zárójelentés megküldése: ellenőrzést követő **8 napon** belül (Kkt. 170. §) (**5 munkanap**)
- zárójelentés továbbítása az ellenőrzött részére: beérkezést követő **7 napon** belül (Kkt. 170. §) (**5munkanap**)
- észrevétel: zárójelentés kézhezvételétől számított **15 napon** belül (**10 munkanap**)

# Eljárási Szabályzat változásai

- Egyes megbízások ellenőrzés:
- **Bővített ellenőrzési módszertan**(kérdőív) – a nem speciális tevékenységet folytató, közérdeklődésre számot tartó azon gazdálkodókra vonatkozóan, amelyek előző évi mérlegfőösszege az 500 millió forintot, vagy az előző évi éves nettó árbevétele a 200 millió forintot, illetve amelyek esetében a közkézhányad a 15%-ot nem haladja meg
- **Általános ellenőrzési módszertan** (kérdőív) – a nem közérdeklődésre számot tartó és nem speciális tevékenységet folytató gazdálkodókra vonatkozóan

# Eljárási Szabályzat változásai

- **Speciális ellenőrzési módszertan** (kérdőív) a számviteli törvény és a kapcsolódó jogszabályok szerinti éves, konszolidált, beszámolót készítő speciális tevékenységet folytató gazdálkodókra vonatkozóan.
- 29. pont:
- **A kiválasztott minta minden esetben 1db**



# Eljárási Szabályzat változásai

- **Törölve a szabályzatból:**
- A minőségellenőr és a vizsgált kamarai tag könyvvizsgáló, könyvvizsgáló cég nem tarthat ugyanazon területi szervezethez, kivéve a fővárosi területi szervezetet.

# Kérdőívek változása 2012. évben

- általános és bővített kérdőívek: 2011.január 1-től kötelezően alkalmazandó új standard hivatkozásai
- „kisebb gazdálkodó egység” standard értelmezése alapján készített új kérdőív

# Kérdőív számok

Terület/ kérdőív típusa	bővített	általános	kisebb gazdálkodó
megbízás elfogadása	6	5	3
tervezés	27	12	12
bizonyítékszerzés	18	13	12
terület	13	8	7
áttekintés	15	9	6
jelentéskészítés	10	10	9
összesen:	89	57	49

# A minőségellenőrzések hatóköre

Egyedi megbízások	Minőségellenőrzési rendszer	Pénzmosásról ... szóló jogszabály betartása (PMTV)
<p><b>1 db megbízás</b> kiválasztása az utolsó, vagy az azt megelőző évből a szabályzat szempontjai szerint, Előnyben kell részesíteni a speciális gazdálkodókat!!</p>	<ol style="list-style-type: none"><li>1. Egyéni, asszisztens nélkül dolgozó könyvvizsgálók.</li><li>2. Asszisztenssel dolgozó egyéni könyvvizsgálók</li><li>3. 2-5 aláíró könyvvizsgálót foglalkoztató cégek</li><li>4. 6 főnél több aláíró könyvvizsgálót foglalkoztató cégek</li></ol>	<p>1 kérdőív alapján, melynek kérdőíve <b>6</b> kérdést tartalmaz</p>

## A minőségellenőrzések eredménye 2010 és 2011. évben

	Egyedi megbízások		MER		PMTV.	
	db	%	db	%	db	%
<u>2010. évben</u>						
Megfelelt	371	77,7	345	88,0	283	72,2
Megfelelt, megj.	74	15,5	35	8,9	n.a	n.a
Nem felelt meg	32	6,8	12	3,1	109	27,8
<b>TOTAL</b>	<b>477</b>	<b>100,0</b>	<b>392</b>	<b>100,0</b>	<b>392</b>	<b>100,0</b>
<u>2011. évben</u>						
Megfelelt	471	79,0	432	87,0	395	79,5
Megfelelt, megj.	95	16,0	57	11,4	n.a	n.a
Nem felelt meg	30	5,0	8	1,6	102	20,5
<b>TOTAL</b>	<b>596</b>	<b>100,0</b>	<b>497</b>	<b>100</b>	<b>497</b>	<b>100,0</b>

# Speciális társaságot könyvvizsgálók adatszolgáltatása 2010. és 2011. évben

<b>Társaság</b>	<b>2010.</b>	<b>2011.</b>
<b>Közérdeklődésnek kitett</b>	<b>47</b>	<b>51</b>
<b>Hitelintézet</b>	<b>42</b>	<b>58</b>
<b>Pénztár</b>	<b>28</b>	<b>18</b>
<b>Biztosító</b>	<b>5</b>	<b>6</b>
<b>Befektetési alap</b>	<b>57</b>	<b>100</b>
<b>Befektetési alapkezelő</b>	<b>10</b>	<b>11</b>
<b>Összesen:</b>	<b>189</b>	<b>244</b>

## A minőségellenőrzések eredménye 2011. évben közérdeklődésnek kitett cégek esetében

	Egyedi megbízások Közérdeklődésnek kitett társaságok		MER	
	<i>db</i>	<i>%</i>	<i>db</i>	<i>%</i>
<b>Megfelelt</b>	<b>35</b>	<b>87,5</b>	<b>29</b>	<b>100</b>
<b>Megfelelt megjegyzéssel</b>	<b>4</b>	<b>10</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Nem felelt meg</b>	<b>1</b>	<b>2,5</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Összesen</b>	<b>40</b>	<b>100</b>	<b>29</b>	<b>100</b>
<b><i>Megfelelt szint: 90%-100%</i></b>				

# A minőségellenőrzés szankciói 2011. évben

Határozatokban megfogalmazott szankciók	Egyedi megbízások		MER	
	<i>db</i>	<i>%</i>	<i>db</i>	<i>%</i>
Figyelmeztetés az előírásoknak nem megfelelő gyakorlat megszüntetésére	94	52,9	58	87,9
Kötelezés továbbképzésen való részvételre	70	39,3	0	
Fegyelmi eljárás kezdeményezése	14	7,8	8	12,1
<b>Összesen</b>	<b>178</b>	<b>100,0</b>	<b>66</b>	<b>100,0</b>



# MER ellenőrzések tipikus hibái

- A honlapon található szabályzat saját cégre történő aktualizálása elmarad.
  - Ha a szabályzat tartalma aktualizált, az egyedi megbízások vizsgálat során kiderül, hogy a gyakorlat azt nem követi.
  - A vizsgálat keretében nem csak a szabályozás meglétét nézzük, hanem az egyedi vizsgálaton keresztül annak gyakorlati alkalmazását is.
- FIGYELEM!** A tőzsdén jegyzett cégeknél kötelező a belső minőség-ellenőrzés!!

## A PMTV ellenőrzések során megállapított hiányosságok

Az ellenőrzöttek jellemzően a kamara által közzétett mintaszabályzatot alkalmazzák.

Jellemző hibák:

- Elmarad a felelős személy kijelölése és bejelentése
- Nem minden esetben történt meg az ügyfelek azonosítása és/vagy ez nem dokumentált, illetve nem a hatályos törvények szerinti beazonosítás történik
- Nem rendelkeznek ügyfél nyilvántartással

# Egyedi megbízások minőségellenőrzéseinek hiányosságai a pénz- és tőkepiaci társaságok könyvvizsgálatainál

Az előző évekhez képest javulás tapasztalható, de továbbra is a tervezés a leggyengébben dokumentált szakasz!!!

A dokumentáció tartalma sokszor ellentmondásos. A könyvvizsgálati eljárásokat és a kockázatbecslési folyamatot nem harmonizálják. Nem ismerik a könyvvizsgálók a lényeges hibás állítás kockázatának mértéke és a könyvvizsgálati eljárások jellege, terjedelme, ütemezése közötti összefüggést.



**Az ellenőrzési kockázat magas marad.**

## Egyedi megbízások minőségellenőrzéseinek hiányosságai a pénz- és tőkepiaci társaságok könyvvizsgálatainál (FOLYT.)

### Jellemző hiányosságok:

- **első könyvvizsgálat esetén a nyitó egyenlegek vizsgálata,**
- **a csalás és hamisítás kockázatának felmérése,**
- **az IT rendszerek megismerése,**
- **az üzleti folyamatok vizsgálata,**
- **kapcsolt felekkel történő kapcsolatok vizsgálata**

▪

## **Egyedi megbízások minőségellenőrzéseinek hiányosságai a pénz- és tőkepiaci társaságok könyvvizsgálatainál (FOLYT.)**

- **A csalás kockázatának mérlegeléséről szóló dokumentáció nem elég részletes és ha van, több esetben is csak a tervezés szakaszában készül el.**
- **Nem dokumentált a munkaindító megbeszélés megtörténte (asszisztenssel dolgozóknál).**

## Egyedi megbízások minőségellenőrzéseinek hiányosságai a pénz- és tőkepiaci társaságok könyvvizsgálatainál (FOLYT.)

- Bizonyítékszerzés szakasza:
  - a) A csalásra utaló jelek vizsgálata elmarad.
  - b) A 3. felek visszaigazolásainak beszerzése nem történik meg és elmaradásának oka sincs indokolva.
  - c) A mérlegen kívüli tételeket nem vizsgálják.
  - d) A munkalapok hiányosak (pl. nem tartalmazznak konklúziókat).
  - e) A teszteléshez meghatározott minta nagysága nem valamilyen elv alapján történik csak a szűrőpróbaszerűség van hangsúlyozva

## **Egyedi megbízások minőségellenőrzéseinek hiányosságai a pénz- és tőkepiaci társaságok könyvvizsgálatainál (FOLYT.)**

- f) A teljességi nyilatkozat nem tartalmaz specifikus elemeket.**
- g) Jogi levél feldolgozása, értékelése nem dokumentált**
- h) Vezetői levél nem készül, pedig indokolt lenne.**

## Egyedi megbízások minőségellenőrzéseinek hiányosságai a pénz- és tőkepiaci társaságok könyvvizsgálatainál (FOLYT.)

- Áttekintés szakasza
- A szabályzatok áttekintésének ténye nem dokumentált.
- Minőségvizsgálót nem vontak be a vizsgálatba, pedig a szabályzatuk szerint is indokolt lett volna.
- Az ügyféllel történt záró megbeszélés ténye nem dokumentált (még minősített vélemény kiadásakor sem!)
- Általában az alkalmazott szoftver által javasolt kérdőíveket kitöltik, de ezek nem tényleges áttekintést jelentenek. A kérdésekre adott IGEN vagy NEM válaszok nem biztos, hogy elegendőek, **azok indoklása is szükséges!!!**



## **Egyedi megbízások minőségellenőrzéseinek hiányosságai a pénz- és tőkepiaci társaságok könyvvizsgálatainál (FOLYT.)**

- **A könyvvizsgálók nem figyelmeztetik ügyfeleiket arra, hogy a közérdeklődésűnek kitett társaságok (konszolidált) beszámolójukat az IFRS-k szerint kell elkészíteni**
- **Könyvvizsgálatukat sem ezek szerint végzik el, emiatt jelentésük sem lehet a standard előírásainak megfelelő.**

## Egyedi megbízások minőségellenőrzéseinek hiányosságai a pénz- és tőkepiaci társaságok könyvvizsgálatainál (FOLYT.)

- Jellemzően egyedül dolgozó könyvvizsgálóknál hiányzik IFRS-ekre vonatkozó szaktudásuk, és IFRS szakértőt sem vesznek igénybe. Megfelelő szaktudás hiányában nem azonosítják:
  - A) Hiányzik az IFRS szerinti számviteli politika,
  - B) Mások a mérleg és eredménykimutatás csoportosításai.
  - C) Nem a standardok szerint készülnek a kiegészítő mellékletek, tőke-változás kimutatások, üzleti jelentések.

## Egyedi megbízások minőségellenőrzéseinek hiányosságai a pénz- és tőkepiaci társaságok könyvvizsgálatainál (FOLYT)

- Jelentéskészítés
- Évről-évre kevesebb formai hiba – bár a 2011. évi, könyvvizsgálói jelentésre vonatkozó standardok változását sokan nem alkalmazták!
- A tartalmi problémák száma egyre több.

## 2012. évi változások

- 2012. január 1-től bővült a közérdeklődésnek kitett társaságok köre.
- A közérdeklődésnek kitett társaságok ellenőrzését a független inspektorok megfelelő minősítéssel rendelkező ellenőr bevonásával végzik.
- A független ellenőr kérdőíve eltér a Bizottság által kidolgozottól (cégszintű és egyedi is).
- IFRS minősítésű könyvvizsgáló.

## **Egyéb fontos információk**

- **A KKB továbbra is támogatja, hogy a gyakorított ellenőrzés alá vont hitelintézetek és biztosítók könyvvizsgálóinak ellenőrzésére is a 90%-os megfeleléségi szint vonatkozzon.**
- **MER rendszer és egyedi megbízások végeredményei között jelenleg nincs közvetlen összefüggés.**
- **PSZÁF észrevételei, elvárásai a külön jelentéssel kapcsolatban.**

# A független ellenőrzés

- Több könyvvizsgálót foglalkoztató cégnél az ellenőrzést több független ellenőr és szakértő is végezheti.
- vezető független ellenőr.
- A Bizottság a közérdeklődésűnek kitett társaságok ellenőrzése esetében a KKB egyetértésével hozza meg határozatait.
- **A Bizottság a bizonyítékokat és körülményeket mérlegelve a zárójelentésben foglaltaktól eltérően is értékelhet. Figyelembe veszi az ellenőrzött észrevételeit!!**

**KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!!**